

WIEDZA O SPOŁECZEŃSTWIE.

Zagadnienia lekcyjne dla kl. II LO, sem. IV, w oparciu o zagadnienia programowe. 13-19.03.2021

1. Władza państwowa. Zadania państwa.

- władza – to zdolność wydawania i egzekwowania decyzji.
- podmiotem władzy politycznej jest osoba / grupa osób / wydająca decyzję i żądająca od adresatów jej wykonania.
- podmiotem władzy politycznej jest, sprawowana przez organy państwa władza państwowa.
- stabilność, trwałość i autorytet władzy państwowej zależą od legitymizacji jej sprawowania.

2. Typologia władzy. Funkcje.

- typologia władzy / wg Makska Webera / : legalna, tradycyjna, charyzmatyczna.
  - centralizacja władzy : biurokratyczna, technokratyczna, militarystyczna, plutokratyczna.
  - funkcje państwa : zewnętrzna, wewnętrzna, adaptacyjna, regulacyjna, innowacyjna.
- ## 3. Historyczne i współczesne formy państwa./ refleksje n. t. parlamentaryzmu w Rzeczypospolitej /.

- Historia Polski – Rzeczpospolita szlachecka / XV – XVIII w. /.
- pierwsza monarchie państwowe : despotyczna, patrymonialna, stanowa, absolutna.
- współczesne / forma rządów / : monarchie, republiki.
- formy / ze względu na system polityczny / : demokratyczne / liberalne, socjalne /, autorytarne, totalitarne.
- formy / ze względu na ustrój terytorialny / : unitarne, złożone / federacyjne, konfederacyjne /.

4. Modelowe ustroje państw demokratycznych.

- system : prezydencki, supersemiprezydencki, semiprezydencki, parlamentarny, parlamentarno – komitetowy.
- zasady odpowiedzialności : polityczna / związana z kontrolą osób sprawujących władzę /, konstytucyjna / naruszenie prawa przez osoby zajmujące wysokie stanowiska w państwie /.

5. Konstytucja jako nadrzędny akt ustrojowy.

- konstytucja- to akt prawny nazwany także ustawą zasadniczą.
- cechy konstytucji : kształtuje ustrój państwa oraz prawa i wolności obywatelskie, jest podstawą do stanowienia innych aktów prawa, jest dokumentem nadrzędnym w stosunku do innych aktów prawa.

6. Tradycje polskiego konstytucjonalizmu. / od przywilejów po transformację ustrojową /.

- etapy :1573 – artykuły henrykowskie, 1768- prawa kardynalne, 1791 – Konstytucja 3 maja.
- akty prawne / konstytucje / po utracie niepodległości / : 1807 – Konstytucja Księstwa Warszawskiego, 1815- Konstytucja Królestwa Polskiego, 1832- Statut Organiczny dla Królestwa Polskiego.
- po odzyskaniu niepodległości : dekret z 22.XI.1918, mała konstytucja1919, 1921 konstytucja Marcowa, 2.07.1926- nowela sierpniowa, 1935 konstytucja Kwietniowa.
- akty po II wojnie światowej : 1947- mała konstytucja,1952 konstytucja PRL.
- zmiany po transformacji ustrojowej w 1989 roku : mała konstytucja 1992, uchwalenie Konstytucji Rzeczypospolitej Polski 2.IV.1997r./ przez nowy parlament RP /.

Józef Dubicki